

Bibliografische Information der Deutschen Nationalbibliothek

Die Deutsche Nationalbibliothek verzeichnet diese Publikation in der Deutschen Nationalbibliografie; detaillierte bibliografische Daten sind im Internet über <http://dnb.dnb.de> abrufbar.

Bibliographic information published by the Deutsche Nationalbibliothek

The Deutsche Nationalbibliothek lists this publication in the Deutsche Nationalbibliografie; detailed bibliographic data are available on the Internet at <http://dnb.dnb.de>.

Information bibliographique de la Deutsche Nationalbibliothek

La Deutsche Nationalbibliothek a répertorié cette publication dans la Deutsche Nationalbibliografie; les données bibliographiques détaillées peuvent être consultées sur Internet à l'adresse <http://dnb.dnb.de>.

Informazione bibliografica della Deutsche Nationalbibliothek

La Deutsche Nationalbibliothek registra questa pubblicazione nella Deutsche Nationalbibliografie; dettagliati dati bibliografici sono disponibili in internet in <http://dnb.dnb.de>.

Библиографическая информация Немецкой Национальной Библиотеки

Немецкая Национальная Библиотека вносит эту публикацию в Немецкую национальную библиографию; подробные библиографические данные можно найти в интернете на странице: <http://dnb.dnb.de>.

Información bibliográfica de la Deutsche Nationalbibliothek

La Deutsche Nationalbibliothek recoge esta publicación en la Deutsche Nationalbibliografie. Los datos bibliográficos están disponibles en la dirección de Internet <http://dnb.dnb.de>.

ОСВІТА ХХІ СТОЛІТТЯ: РЕАЛІЇ, ВИКЛИКИ, ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ

За науковою редакцією професора Ганни Цвєткової

THE XXI CENTURY EDUCATION: REALITIES, CHALLENGES, DEVELOPMENT TRENDS

Edited by Professor Hanna Tsvietkova

Monograph

Монографія

Hameln 2020

Inter
GINC

ISBN 978-3-946407-09-6

(e-book)

<https://doi.org/10.192219/978-3-946407-09-6>

UDK 378.147:37.011.3-051

ОСВІТА XXI СТОЛІТТЯ: РЕАЛІЇ, ВИКЛИКИ, ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ:
колективна монографія / за наук. ред. проф. Цвєткової Ганни – Hameln : InterGING, 2020. – 658 с.

Науковий редактор – Цвєткова Ганна – доктор педагогічних наук, професор (НПУ імені М.П. Драгоманова, м. Київ, Україна).

Рецензенти:

Бех Іван Дмитрович – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член (академік) НАПН України, директор інституту проблем виховання НАПН України;

Набока Ольга Георгіївна – доктор педагогічних наук, професор, перший проректор ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

Стрельников Віктор Юрійович – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки, фізичної культури та управління освітою Донецького національного університету імені Василя Стуса та професор кафедри філософії та економіки освіти Полтавського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти імені М. В. Остроградського

Презентована монографія охоплює актуальні питання сучасної педагогічної освіти: історико-педагогічні аспекти формування національно-культурної ідентичності особистості; фундаментальні положення проекту Концепції освіти дітей раннього та дошкільного віку; тенденції розвитку дошкільної та початкової освіти у реаліях сьогодення; актуальні питання виховання студентської молоді та підготовки конкурентоспроможного на ринку праці як в Україні, так і за її межами майбутнього професійного педагога; тенденції розвитку та пріоритети сучасної освіти. Видання адресоване ученим-дослідникам, вихователям, учителям-практикам, науковцям-початківцям і всім небайдужим до проблем дитинства, виховання, формування національно-культурної ідентичності, розвитку освіти України у столітті цифровізації та глобальних, пандемічних викликів.

The XXI century education: realities, challenges, development trends: collective monograph / Ed.: prof. Hanna Tsvietkova – Hameln : InterGING, 2020. – 658 c.

Editor in chief – Hanna Tsvietkova – DSc in Pedagogics (Doctor of Pedagogical Sciences), Professor (National Pedagogical Dragomanov University, Kyiv, Ukraine).

Reviewers:

Bekh Ivan Dmytrovych – DSc in Pedagogics (Doctor of Pedagogical Sciences), Professor, Full Member (Academician) of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine, Director of the Institute of Problems of Education of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine;

Naboka Olga Georgiivna – DSc in Pedagogics (Doctor of Pedagogical Sciences), Professor, First Vice-Rector of Donbass State Pedagogical University

Strelnikov Viktor Yuriyovich – DSc in Pedagogics (Doctor of Pedagogical Sciences), Professor, Professor of the Department of Pedagogics, Physical Culture and Education Management of Vasyl Stus Donetsk National University and Professor of the Department of Philosophy and Economics of Education of M.V. Ostrogradsky Poltava Regional Institute of Postgraduate Pedagogical Education.

The monograph is dedicated to the actual issues of modern pedagogical education: historical and pedagogical aspects of personality national and cultural identity formation; fundamental basis of The Concept of infant and preschool age children education Draft; trends in the development of preschool and primary school upbringing and education in the times of change and modern realities; topical issues of education of student youth and future teachers professional training in procedural dimensions; developmental trends of the modern education in the context of activity priorities. The publication is addressed to researchers, scientists, educators, teachers-practitioners, scientific researchers beginners and to all of those who is care about different problems of childhood, education, national and cultural identity formation, development of education in Ukraine in times of digitalization, globalization and pandemic challenges.

Co-authors: Svetlana Sysoieva, Hanna Tsvietkova, Ellina Panasenko, Olena Matviienko, Taras Olefirenko, Lidiia Slipchyshyn, Nadiia Sylenko, Olga Reipolska, Tamara Pirozhenko, Svitlana Mykhalska, Olena Khartman, Natalia Gavrysh, Helen Brezhneva, Irina Voityuk, Sopfiia Dovbnia, Halyna Otchenko, Iryna Kuzmenko, Liubov Kanishevskaya, Natalia Vyshnivska, Tetyana Koshil, Halyna Tarasenko, Tetiana Kryvosheya, Bogdan Nesterovych, Mariia Fatych, Olha Sviderska, Sophia Hupalo, Inna Grabovska, Halyna Lemko, Oksana Voroshchuk, Olga Prutsakova, Natalia Shkliar, Olga Funtikova, Olena Polovina, Inna Kondratets, Liudmila Popova, Nadiya Stadnik, Olena Matushevskaya, Yuliya Volynets, Raisa Shulyhina, Natalia Andrushchenko, Viktoriia Galchenko, Liudmyla Semenchuk, Roman Gurevych, Lazarenko Natalia, Nadiia Opushko, Natalia Kostenko, Nadiia Komarivska, Nataliia Melnyk, Viktoriia Domina, Liudmyla Shanaieva, Irina Lysakova, Oksana Tsykhmeistruk.

Veröffentlicht im InterGING Verlag, Hameln, Deutschland, Juli 2020

Inhaber Marina Kisiliuk

Umschlagbild: <https://pixabay.com>

Umschlaggestaltung: M.Heilberg

Published in Germany

© Copyright © 2020 by Prof., PhD. Hanna Tsvietkova July 2020. This book is an open access publication. Open Access This book is licensed under the terms of the Creative Commons Attribution 4.0 International License (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>), which permits use, sharing, adaptation, distribution and reproduction in any medium or format, as long as you give appropriate credit to the original author(s) and the source, provide a link to the Creative Commons license and indicate if changes were made. The images or other third party material in this book are included in the book's Creative Commons license, unless indicated otherwise in a credit line to the material. If material is not included in the book's Creative Commons license and your intended use is not permitted by statutory regulation or exceeds the permitted use, you will need to obtain permission directly from the copyright holder. The use of general descriptive names, registered names, trademarks, service marks, etc. in this publication does not imply, even in the absence of a specific statement, that such names are exempt from the relevant protective laws and regulations and therefore free for general use. The publisher, the authors and the editors are safe to assume that the advice and information in this book are believed to be true and accurate at the date of publication. Neither the publisher nor the authors or the editors give a warranty, express or implied, with respect to the material contained herein or for any errors or omissions that may have been made. The publisher remains neutral with regard to jurisdictional claims in published maps and institutional affiliations.

Copyright © 2020 by InterGING
Sonnenbrink 20, 31789 Hameln, Germany
www.intergingpublishing.wordpress.com

РОЗДІЛ 3. ПОЧАТКОВА ОСВІТА: НОВІ РЕАЛІЇ ТА ВИМОГИ

PRACTICAL ASPECTS OF REALIZATION OF THE PROBLEM OF EDUCATION OF HUMANITY AMONG PRIMARY SCHOOL STUDENTS IN EXTRACURRICULAR ACTIVITIES OF BOARDING SCHOOLS

Liubov Kanishevskia

Doctor of Sciences in Education, Professor, Deputy Director of Scientific and
Experimental Work of the Institute of Problems on Education of the National
Academy of Educational Sciences of Ukraine

Kyiv, Ukraine

ORCID ID 0000-0002-4190-1601

mazila060192@ukr.net

Natalia Vyshnivska

PhD in Education, Senior Lecturer of the Department of Elementary Education
of Borys Grinchenko Kyiv University

Kyiv, Ukraine

ORCID ID 0000-0001-7509-2841

natasha780130@ukr.net

Abstract. The practical aspects of the problem of education of humanity among primary school students in extracurricular activities of boarding schools are highlighted.

The forms of organization of extracurricular activities for education of humanity among this group of children are characterized, namely: educational hours, conversations on fairy tales, stories, demonstration of films and reading books, which clearly reflect the characters' actions and students relate their own behavior with them; creative tasks to coordinate joint activities, staging situations that arise in children's life and motivate them to action and humane relations; using situations aimed at expressing person's emotional states; psycho-gymnastics, project activities, direct communication with nature, holidays, concerts, competitions, meetings and conversations with people who help others, exhibitions of paintings.

Key words: humanity; education of humanity; primary school students; forms and methods of education of humanity; boarding schools; extracurricular activities.

ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОБЛЕМИ ВИХОВАННЯ ГУМАННОСТІ В УЧНІВ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ У ПОЗАУРОЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ШКІЛ-ІНТЕРНАТІВ

Любов Канішевська

доктор педагогічних наук, професор, заступник директора з науково-експериментальної роботи Інституту проблем виховання НАПН України
м. Київ, Україна

ORCID ID 0000-0002-4190-1601

mazila060192@ukr.net

Наталія Вишнівська

кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри початкової освіти
Київського університету імені Бориса Грінченка
м. Київ, Україна

ORCID ID 0000-0001-7509-2841

natasha 780130@ukr.net

Анотація. Висвітлено практичні аспекти проблеми виховання гуманності в учнів молодшого шкільного віку у позаурочній діяльності загальноосвітніх шкіл-інтернатів.

Схарактеризовано форми організації позаурочної діяльності з виховання гуманності у зазначеного контингенту дітей, а саме: виховні години, бесіди за сюжетами казок, оповідань, демонстрація фільмів і прочитаних книг, які наочно відображають вчинки дійових осіб, із котрими учні співвідносять свою поведінку; творчі завдання на узгодження спільної діяльності, інсценізації ситуацій, що виникають в житті дитини та спонукають її до дій і гуманних стосунків; використання ситуацій, орієнтованих на констатацію емоційних станів людини; психогімнастика, проектна діяльність, безпосереднє спілкування із природою, свята, концерти, конкурси, зустрічі та бесіди з тими, хто надає допомогу іншим людям, виставки малюнків.

Ключові слова: гуманність; виховання гуманності; молодші школярі; форми і методи виховання гуманності; школи-інтернати; позаурочна діяльність.

Relevance of the research of the chosen topic is due to the need to find the effective ways to humanize education of the younger generation.

The legal foundation for solving this issue is the following: the National Strategy for the Development of Education in Ukraine for the period till 2021, as well as the Laws of Ukraine “On the Protection of Childhood”, “On Education”, the Concept of Education of Humanistic Values of Secondary School Students, which claim that the priority areas are education of humanity among the raising generation.

The problem of education of humanity among primary school students of boarding schools is especially relevant. Most of pupils of these institutions are pedagogically neglected and have negative life experience, they are characterized by deprivation syndrome, indifference to learning, passivity, difficulties in communicating with others, superficiality of feelings, tendency to nervous breakdowns, increased vulnerability, aggression, distrust of adults, orientation of behavior on step-by-step control by teachers, consumer attitude towards the state and society [11, p. 3].

Analysis of recent researches and publications. The main directions and principles of organization of extracurricular activities in boarding schools were studied in the works of N. Vyshnivska [2; 3; 4; 23], L. Kanishevskaya [6; 7; 8; 23], A. Tolkachova [20], A. Khuankho [22] and other scholars.

Formulating the aims of the research. The purpose of the article is to highlight the practical aspects of education of humanity among primary school students in extracurricular activities of boarding schools.

Research results. “Humanity” is a personal quality, the content of which is due to the principle of humanism; it is philanthropy, respect for human, faith in person’s strength, human dignity, potential [9, p. 13].

The important period in education of humanity is the early school age, when the basis of child’s worldview is developed, the emotional sphere in perception of others is prevailed, interest in the content of moral rules, in adult’s life and work is displayed; the ability to empathy and emotional reflection [10, p. 186].

The main tasks of boarding schools of various types at the present stage are the following: ensuring the maintenance and education of orphans and children deprived of parental care, children from large families and low-income families; creating conditions for development, physical, social and mental health of students; mastering educational programs, training and education in the interests of the individual, society and state; social protection, medical, psychological and pedagogical rehabilitation and social adaptation of students;

protection of the rights and interests of schoolchildren; preparation of pupils for independent life [12, p. 84].

The specific features of formation of humanity among primary school students are identified. The first group of factors includes: the potential of extracurricular activities of boarding schools in the context of education humanity among primary school students; sensitivity of primary school age to education of humanity in this category of children (high sensitivity of the nervous system; formation of stable stereotypes of moral behavior and activity; the ability to empathize and emotional reflection; interest in the content of moral rules, life and activities of adults, etc.). The second group includes factors that complicate the process of education humanity among primary school students of boarding schools: social orphanhood; specifics of the contingent of students of boarding schools [9, p. 15–16].

Extracurricular activities have unlimited opportunities for education of humanity among primary school students in boarding schools.

The following principles are the basis of extracurricular activities: voluntariness, humanistic orientation, systematics, variability, creativity, success and social significance [13, p. 107–112].

In the process of conducting educational hours, the attention of primary schoolchildren was focused on the ability to show humanity, kindness, compassion, sensitivity, care, to help those who need it, to accept help with gratitude, to be happy for success of others. For this purpose, children were introduced to the meaning of concepts that are closely related to the definition of humanity, namely: kindness, compassion, empathy, sensitivity, care, help.

For example, during the lesson “Kindness” students of primary school age were invited to listen to the fairy tale “Hedgehog-tailor” [18, p. 30–32].

After that, the children discussed the following questions:

1. What was Hedgehog?
2. Who else helped Hedgehog-tailor?

Next, the attention of primary school students was focused on the definition of kindness: “Kindness is a sensitive, friendly, benevolent attitude towards people. The world cannot exist without kindness”.

The Good Fairy visited the children and told them about the rules of kindness: help the weak, little and sick person; pity others, not yourself; never envy; respect other people’s work; help friends in need; forgive others mistakes; do not be greedy [19, p. 246].

Each rule was explained by the appropriate examples.

The educator helped students of primary school age of boarding schools created a mind-map (children chose words that match the word kindness); they named such words as: humanity, sensitivity, compassion, love, generosity, help, kindness, caring

In order to activate primary school students and consolidate their knowledge of kindness, they played games “Let’s think about kindness”, “Good people”.

At the end of the lesson, primary school students created a “Sunflower”, noting that goodness is the most important thing on the Earth; goodness like the sun warms us, caresses us with its rays. The children drew their good suns, which contained as many rays as good deeds they had done recently. From the small flowers of good deeds was created a great shining sun of kindness.

The lesson on “Caring” was devoted to present primary school students the idea about manifestations of humanity. Its purpose was to give the concept of caring, to teach how to take care of others.

To achieve this goal, the pupils were invited to listen to the fairy tale “Grumbling Hedgehog” [18, p. 101–103]. Then children answered the following questions:

1. If the hedgehog’s mother did not get sick, would he ever change?
2. How do you think what did Hedgehog’s mother help to get well: a raspberry drink or her son’s care?

In the process of discussing these issues, it was concluded that a caring person is interested in the affairs of his or her friends and helps them. Caring is manifested in words and deeds.

At the same lesson, primary school students were invited to take part in the game “We take care of our friends” [21, p. 111].

At the end of the lesson, primary school students under the guidance of their teacher drew a “Flower of Help” that consisted of five petals. Children wrote five good deeds that they can do for their friend. The students were offered a task – to do all these things and give the flower to the friend.

The purpose of the educational hour “We learn how to take care of others” was to teach primary school students to take care of others, to arouse in them such feeling.

At the beginning of the lesson primary school students listened to the poem “Merry Zoo” [21, p. 138]. Further work on the content of the work included a conversation between the educator and the children, organized with the help of the following questions:

1. How could it happen that the animals in the zoo mixed up food?
2. Does the name “Merry Zoo” correspond to the content of the poem?

The participants of the experiment were asked to choose the appropriate names for this poetic work because most of the pupils noted that the title of the poem did not correspond to its content. Here are some variants of the names chosen by students: “Dissatisfied animals”, “Unhappy zoo”, “Confusion”, “Abused animals”. Some children used the names of the animals they heard in the poem: “The Hungry Lion”, “The Dissatisfied Wolf”, “Yana the Monkey”, “The Sad Gorilla”, “The Hungry Camel named Kakadu in Trouble”

At the next stage of the educational hour, the brief survey was conducted on the topic “In the zoo”:

- Where is it better for animals to live - in the wild or in zoos?
- How do zookeepers take care of animals?
- What should people never do in zoos?

In order to create favorable conditions for the accumulation of students of primary school age ideas about the content of the most important emotional human states were used the following exercises: selection of fixed emotions (work with cards, illustrations, photographs); recognition of various movements, gestures; intonations and speech intonation (laughter, crying, screaming on tape recording; musical and emotional images); creating situations of compassion – “assistance”.

The exercises on perception and understanding of another’s emotional state helped children to develop the abovementioned concepts (“Emotions”, “Recognize emotion”, “Mood bingo”, “Guess emotion”, “What would happen if...”, “Let’s describe others”), empathic response (“The Old Grandpa”, “Caring of animals”, “Get in the circle – get out of the circle”). We tried to explain primary school students that there are different emotions in person’s life, to teach them to predict what emotion may be caused by certain occasion.

Based on the fact that development of the emotional sphere is directly influenced by the ability to determine the mood of musical, literary works, works of fine art, primary school students were asked to identify the mood of songs, musical work, literary character, works of fine art.

Therefore, the games of dramatization were held with a visual display of certain forms of behavior, such as: “Tower”, “Doctor Aibolit”, “Lost gloves”, “Toys”, “Snow, snow” (according to the poems of A. Barto), “Sick doll” (V. Berestov), etc.

In the process of dramatization, students of primary school age identified themselves with those images that were interesting to them. This helped to show empathy for the main characters. Educators used the technique of the creative replacement of the end of the game, re-education of negative characters.

Primary school students were invited to watch and discuss such fairy tales and cartoons as: “Masha and the Bear”, “Peppa Pig”, “The Flower with Seven Colors”, “Father Frost”, “Cinderella”, “Winnie-the-Pooh and All, All, All”, “The Adventures of Leopold the Cat”, “Twelve Months”, “Three Nuts for

Cinderella”, etc. In our opinion, this caused to the expansion of children’s beliefs about humanity, compassion, kindness, sensitivity, care; developing the ability to correlate their behavior with the behavior of the heroes of fairy tales and cartoons [1, p. 159].

Educational nature walks were organized systematically in order to develop the emotional sphere among primary school students. During these trips children observed natural phenomena, created fairy tales independently or together about the heroes were objects of fauna and flora, prepared natural materials to create various compositions, herbariums.

We relied on the pedagogical technique of the inclusion of students in a variety of real and imaginary situations of moral choice for organizing the moral and cognitive activities of students of primary school age of boarding schools. Consequently, situations focused on the statement of emotional states were dominated, then we used situations of moral choice aimed at the child’s knowledge of other people’s experience, as well as situations that show compassion, empathy, sensitivity, forgiveness, concern for others, self-sacrifice in response on experience of another person; situations with continuation.

For instance, in order to identify and develop sympathy among primary school students, the educational method of considering the situation with the continuation of “After Lessons” was used. Let’s look at its content.

The situation “After Lessons”.

All children went for a walk and then had lunch. Petryk was still getting dressed, he was also going to leave, while Mykolka was sitting at a desk with his head bowed. Petryk asked Mykolka why he did not go with everyone, and he answered: “I lost my hat, how can I go?”; “What will you tell him or what do you do?” [14].

When solving the situation, 28.6% of primary school students answered as follows: “I would calm Mykolka down, say to the teacher that he lost his hat, and look for a hat together”, “I would look for a hat together”, “I calm down the boy in order to make him feel better” and so on.

The majority of primary school students (58.6%) answered: “First, I would help to look for a hat, and then, if they did not find it, I would go for a walk”, “I would say to teachers that Mykolka lost his hat”, “I would say to Mykolka to be careful, and then I would look for his hat”.

Unfortunately, 12.8% of primary school students gave the following answers: “I would go for a walk”, “I don't care”, “It is not my fault, he has to look after his things”, “These are not my problems”, “Do not be absent-minded” and so on.

Here is an example of the situation with the continuation of the detection and development of empathy.

The situation “Geometric Figures”.

Petryk and Mykolka are the classmates. One day, while they were preparing math homework, the teacher asked the children to cut out geometric shapes. Petrik had to cut out three figures, Mykolka had to cut six ones. At the same time, the teacher said: “The pupil who completes the task first can play with toys” and the teacher left the classroom. What would you do in this situation?

When solving the situation, 30.8% of primary school students answered as follows: “I would help Mykolka, and then play”, “I would cut out figures together with Mykolka”, “I would calm down Mykolka, help him to do his homework, and then would play together” and so on.

Most primary school students (56.4%) stated the following in their answers: “I would help Mykolka, then I would tell teacher about it. The teacher should decide whether to let him play”, “I would help Mykolka in order to be prized by the teacher”, “If Mykolka was my friend, I would help him” and so on.

On the other hand, it should be noted that 12.8% of primary school students gave the following answers: “I would go to play”, “I did my job, but Mykolka has to cut out what he wants”, “I would go to play, Mykolka has to be responsible”, “Serve him right”, etc. [14].

After discussing situations of moral choice, primary school students under the guidance of the educator came to the right conclusion. At the same time, teachers were attentive to the emotional state of students and adjusted they correct their actions accordingly.

Involving primary school students of boarding schools in extracurricular activities we considered that not every activity can be defined as an area of educational process. Educational activities are only those children's activities aimed at learning and transforming the world and themselves, there is an educational interaction, and, therefore, pupil acquires certain elements of social experience, human culture [15, p. 52].

In order to enrich the behavioral arsenal of identifying humanity among primary school students in extracurricular activities of boarding schools, we used activities aimed at identifying concern for others:

- mutual educational assistance (during self-preparation);
- socially useful activities, when students of primary school age of boarding schools gained experience of selfless care for the environment (cleaning of the territory, school premises, sports ground of the boarding school, self-service in the canteen; participation in the environmental activities, landscaping of the boarding school, caring for the fixed areas, the activities of "Green Patrols");
- collective work for other people, holidays, concerts, competitions;
- assistance to sick elderly people, war and labor veterans, gifts to soldiers.

These activities contributed to development of this contingent of children in need of the well-being of others.

The situations of success, analysis and explanation of motives were actively created for students who demonstrated insecurity in their own abilities; exercises to show compassion, care, sensitivity, empathy, gratitude, etc.

The students of boarding schools took part in the projects: "Let's help an elderly person", "Memory scorched by the war", "Let's help birds", "Our little

homeless friends”, “Let’s help the environment”, “The paintings and letters for support the soldiers”, “Share your smile”, “Let’s help each other”, “Magician” [1, p. 162].

Using a person-oriented approach in education of humanity of primary school students in boarding school, educators should follow the rules: to treat the child as the highest value, to promote mutual openness, frankness; to help students to understand their own value through the feeling of trust, respect, love, development of their sense of self-worth [16, p. 92]; to encourage and support the independence of students in solving problems; to develop their ability to reflect. This role of teachers of boarding schools will provide the most complete expression of the pupil’s personality [17, p. 297].

The following methods were used in the research process: conversation, story, explanation, persuasion, example; exercises (to develop the ability to perceive and understand the emotional state of another person, empathic response, emotional decentering), pedagogical requirements, educating situations, assignments (group and individual), training; storytelling, role-playing, games of dramatization, stimulation of the child’s humane manifestations and slowdown child’s inhumane actions and deeds.

Conclusions of the research and perspectives of further research. The main forms of organizing extracurricular activities for education of humanity among primary school students in boarding school are the following: educational hours, conversations on fairy tales, stories, demonstrations of films and reading books, which clearly reflect the characters’ actions and students relate their own behavior with them; creative tasks to coordinate joint activities, staging situations that arise in children’s life and motivate them to action and humane relations; using situations aimed at expressing person’s emotional states; psycho-gymnastics, project activities, direct communication with nature, holidays, concerts, competitions, meetings and conversations with people who help others, exhibitions of paintings, birthdays, excursions, listening to music

that are in tune with the emotional states of different characters (children's plays by M. Lysenko, S. Prokofiev, P. Tchaikovsky, D. Kabalevsky).

This research has thrown up many questions in need of further theoretical and practical investigation. Further research needs to examine more closely the special training of educators of boarding schools on education of humanity among primary school students.

REFERENCES

1. Vyshnivska N. V. (2015). Education of mercy among students of primary school age in extracurricular activities of boarding schools: diss. for the science degree Candidate of Pedagogical Sciences: specialty 13.00.07 "Theory and Methods of Education". – Kyiv, 311 p. [in Ukrainian].
2. Vyshnivska N. V. (2014). Characteristics of pedagogical conditions for educating mercy among primary school students in extracurricular activities of boarding schools. Theoretical issues of culture, education and upbringing: collection of scientific works. KNLU, Issue. 49. – P. 22–26. [in Ukrainian].
3. Vyshnivska N. V. (2017). Training of future primary school teachers for education of mercy among primary school students. Scientific Bulletin of the National University of Bioresources and Natural Resources of Ukraine. Series "Pedagogy, Psychology, Philosophy" / ed. S. Nikolaienko. – Issue. 259. Kyiv: Millennium, P. 34-40. [in Ukrainian].
4. Vyshnivska N. V. (2014). Education of mercy (scientific and methodical manual for teachers of primary school boarding schools). – Khmelnytsky: KhmNTSII, 85 p. [in Ukrainian].
5. Kanishevska L. V. (2006). Formation of life competence of adolescents in boarding schools. New earning technologies. – Issue 4. P. 212–220. [in Ukrainian].
6. Kanishevska L. V. (1999). Specifics of education of social maturity among students of boarding schools for orphans. Sociology: Theory, methodology, marketing. – Issue. 4. – P. 77–84. [in Ukrainian].
7. Kanishevska L. V. (1998). Pedagogical bases of education of social maturity of pupils of senior classes of boarding schools for orphans and children deprived of parental care. – Kyiv: Stylos, 163 p. [in Ukrainian].
8. Kanishevska L. V. (2017). Implementation of preventive functions by modern general education boarding schools. Scientific Bulletin of the National University of Bioresources and Natural Resources of Ukraine. Series "Pedagogy, Psychology, Philosophy" / ed. S. Nikolaienko. – Issue 259. Kyiv: Millennium, P. 105-110. [in Ukrainian].
9. Kanishevska L. V. (2017). Specifics of education of humanity among students of primary school age in extracurricular activities of boarding schools. Youth and market. – Issue 11 (154). P. 12–16. [in Ukrainian].
10. Kanishevska, L. V., Vyshnivska N. V. (2019). Pedagogical conditions of education of humanity among students of primary school age in extracurricular activities of boarding schools. Topical issues of pedagogy: Collective monograph. – Edizioni Magi, Roma, Italy, P. 167–186. [in Ukrainian].
11. Kanishevska L. V. (2011). Stepping to social maturity: Scientific methodological handbook. – Kyiv: Institute of Problems of Education of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine, 175 p. [in Ukrainian].
12. Kanishevska L. V. (2012). Realization of pedagogical functions of boarding schools in the context of preparation of pupils for independent life. Theoretical and

methodological problems of education of children and youth: collection of scientific works. Kirovograd: Imex – LTD. – Vol. 16. – Issue 1. P. 84–91. [in Ukrainian].

13. Kanishevska L. V. (2012). Formation of humane relations among adolescents in extracurricular activities. Scientific memoirs of Nizhyn Mykola Gogol State University. Seria: Psychological and pedagogical sciences. – Issue 5, P. 107–112. [in Ukrainian].

14. Kanishevska, L. V. (1995). Formation of humane relations among students of I-IV grades of boarding schools for orphans and children deprived of parental care in extracurricular activities: diss. for the science degree Candidate of Pedagogical Sciences: specialty 13.00.01 “Theory and Methods of education”. Kyiv, 164 p. [in Ukrainian].

15. Kanishevska L. V. (2015). Conceptualization of the problem of preparing high school students of boarding schools for independent living. Scientific Bulletin of the National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine. Series: “Pedagogy. Psychology. Philosophy”. – Kyiv: Millennium. – Issue 220. – P. 47–55. [in Ukrainian].

16. Kanishevska L. V. (2011). Training of senior school students of boarding schools for life in an open society (basic conceptual principles). Theoretical and methodical problems of education of children and youth: collection of scientific works. – Vol. 15. – Issue. 2. Kamianets-Podolskyi, P. 88-97. [in Ukrainian].

17. Kanishevska L. V. (2013). Research of the problem of preparation of senior pupils of boarding schools for independent life. Theoretical and methodical problems of education of children and youth: collection of scientific works. – Kirovohrad: LLC “Imex-LTD”. – Vol. 17. – Issue 1. – P. 293–299. [in Ukrainian].

18. Lopatina, O. O., Skrebtsova, M. V. (2013). Tales about virtues for preschoolers. Kharkiv: Ed. Osnova group, 128 p.

19. Moral and ethical education 1-4 grades (according to the program of L. M. Slotvinskaya). Teacher’s guide (2012). – Kharkiv: Osnova, 496 p. [in Ukrainian].

20. Tolkachova A. S. (2014). Formation of communicative competence of students of primary school age in extracurricular activities of boarding schools: diss. for the science degree Candidate of Pedagogical Sciences: specialty 13.00.07 “Theory and Methods of Education”. – Berdiansk, 329 p. [in Ukrainian].

21. Fesiukova L. B., Myroshnychenko I. V., Panasiuk I. S., Yakovleva N. V. (2009). Educate and teach. Complex lessons and games for children 4-7 years. Kharkiv: Vesta: Vid-vo “Ranok”, 258 p. [in Ukrainian].

22. Khuankho A. A. (2006). Organizational and pedagogical conditions of social and pedagogical support of children – social orphans: diss. for the science degree Candidate of Pedagogical Sciences: specialty 13.00.01 “General Pedagogy, History of Pedagogy and Education”. – Maikop, 245 p. [in Russian].

23. Bodnarchuk O., Bodnarchuk O., Ersozoglul, R., Kanishevska L., Petko L., Turchynova G., Vyshnivska N. (2019). Model of entrepreneurial corporate education and prospects of professional development of managers in Ukraine. Journal of Entrepreneurship Education (JEE). USA. – Vol. 22. – Issue 2. [in English].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Вишнівська Н. В. Виховання милосердя в учнів молодшого шкільного віку у позаурочній діяльності шкіл-інтернатів : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.07 “Теорія і методика виховання” / Вишнівська Наталія Володимирівна. – Київ, 2015. – 311 с.

2. Вишнівська Н. В. Характеристика педагогічних умов виховання милосердя учнів молодшого шкільного віку у позаурочній діяльності шкіл-інтернатів. / Н. В. Вишнівська. // Теоретичні питання культури, освіти та виховання: зб. наук. праць. – Вип. 49, КНЛУ, 2014. – С. 22–26.

3. Вишнівська Н. В. Підготовка майбутніх учителів початкової школи до виховання милосердя у молодших школярів / Н. В. Вишнівська. // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія “Педагогіка, психологія, філософія” / Редкол. : С. М. Ніколаєско (відп. ред.) та ін. – К. :

Міленіум, 2017. – Вип. 259. – С. 34–40.

4. Вишнівська Н. В. Виховуємо милосердя (науково-методичний посібник для педагогів початкової школи загальноосвітніх шкіл-інтернатів) / Н. В. Вишнівська.. – Хмельницький : ХМНЦП, 2014. – 85 с.

5. Канішевська Л. В. Формування життєвої компетентності підлітків шкіл-інтернатів. / Л. В. Канішевська. // Нові технології навчання. – 2006. – № 4. – С. 212–220.

6. Канішевська Л. В. Специфіка виховання соціальної зрілості учнів шкіл-інтернатів для дітей-сиріт. / Л. В. Канішевська. // Соціологія : теорія, методика, маркетинг, 1999. – Вип. 4. – С. 77–84.

7. Канішевська Л. В. Педагогічні основи виховання соціальної зрілості учнів старших класів шкіл-інтернатів для дітей-сиріт та дітей, які залишилися без піклування батьків. / Л. В. Канішевська. – К. : Стило, 1998. – 163 с.

8. Канішевська Л. В. Реалізація попереджувально-профілактичної функції сучасними загальноосвітніми школами-інтернатами / Л. В. Канішевська. // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія 233 – “Педагогіка, психологія, філософія” / Редкол. : С. М. Ніколаєко (відп. ред.) та ін. – К. : Міленіум, 2017. – Вип. 259. – С. 105–110.

9. Канішевська Л. В. Специфіка виховання гуманності в учнів молодшого шкільного віку у позаурочній діяльності шкіл-інтернатів / Л. В. Канішевська. // Молодь і ринок. – № 11(154), 2017. – С. 12–16.

10. Канішевська Л. В. Педагогічні умови виховання гуманності в учнів молодшого шкільного віку у позаурочній діяльності шкіл-інтернатів / Л. В. Канішевська, Н. В. Вишнівська. // Topical issues of pedagogy: Collective monograph. – Edizioni Magi, Roma, Italy, 2019. С. 167–186.

11. Канішевська Л. В. Крокуємо до соціальної зрілості : наук.-метод. посіб. / Л. В. Канішевська. – Київ : Ін-т проблем виховання НАПН України, 2011. – 175 с.

12. Канішевська Л. В. Реалізація педагогічних функцій загальноосвітніх шкіл-інтернатів у контексті підготовці вихованців до самостійної життєдіяльності. / Л. В. Канішевська. // Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді: зб. наук. праць. Кіровоград : Імекс – ЛТД, 2012. – Вип. 16, Кн. 1. – С. 84–91.

13. Канішевська Л. В. Формування гуманних відносин у підлітків у позаурочній діяльності / Л. В. Канішевська. // Наукові записи Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя. Сер. : Психолого-педагогічні науки. – Вип. 5, 2012. – С. 107–112.

14. Канішевська Л. В. Формування гуманних відносин учнів I–IV класів шкіл-інтернатів для дітей-сиріт і дітей, які залишилися без піклування батьків, у позаурочній діяльності : дис ... канд. пед. наук. 13.00.01 “Теорія і методика виховання” / Канішевська Любов Вікторівна. – Київ, 1995. – 164 с.

15. Канішевська Л. В. Концептуалізація проблеми підготовки старшокласників загальноосвітніх шкіл-інтернатів до самостійного життя. / Л. В. Канішевська. // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія : “Педагогіка. Психологія. Філософія.” – К. : Міленіум, 2015. – Вип. 220. – С. 47–55.

16. Канішевська Л. В. Підготовка старшокласників шкіл-інтернатів до життєдіяльності у відкритому суспільстві (вихідні концептуальні положення) / Л. В. Канішевська. // Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді : зб. наук. праць. – Кам’янець-Подільський, 2011. – Вип. 15. – Кн. 2. – С. 88–97.

17. Канішевська Л. В. Дослідження проблеми підготовки старшокласників шкіл-інтернатів до самостійного життя. / Л. В. Канішевська. // Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді: зб. наук. пр. – Кіровоград: ТОВ “Імекс-ЛТД”, 2013. – Вип. 17. – Кн. 1. – С. 293–299.

18. Лопатіна О. О. Казки про чесноти для дошкільнят / О. О. Лопатіна, М. В. Скребцова – Х. : Вид. група “Основа”, 2013. – 128 с.
19. Морально-етичне виховання 1–4 класи (за програмою Л. М. Слотвинської). Посібник для учителя. – Харків : “Основа”, 2012. – 496 с.
20. Толкачова А. С. Формування комунікативної компетентності учнів молодшого шкільного віку у позаурочній діяльності шкіл-інтернатів : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.07 “Теорія і методика виховання” / Толкачова Анжеліка Сергіївна. – Бердянськ, 2014. – 329 с.
21. Фесюкова Л. Б. Виховуємо та навчаємо. Комплексні заняття й ігри для дітей 4–7 років [Л. Б. Фесюкова, І. В. Мирошніченко, І. С. Панасюк, Н. В. Яковлева]. – Х. : Веста: Вид-во “Ранок”, 2009. – 258 с.
22. Хуанхо А. А. Организационно-педагогические условия социально-педагогической поддержки детей – социальных сирот : дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01 “Общая педагогика, история педагогики и образования” / Анжелина Аскеровна Хуанхо. – Майкоп, 2006. – 245 с.
23. Bodnarchuk O., Bodnarchuk O., Ersozoglu, R., Kanishevska L., Pet’ko L., Turchynova G., Vyshnivska N. Model of Entrepreneurial Corporate Education and Prospects of Professional Development of Managers in Ukraine. – *Journal of Entrepreneurship Education (JEE)*. USA. – 2019. – Vol. 22 Issue 2.

ФОРМУВАННЯ У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ОБРАЗУ ПРИРОДИ НА ЗАСАДАХ ІНТЕГРАЦІЇ

Галина Тарасенко

доктор педагогічних наук, професор кафедри екології, природничих та математичних наук, Комунальний вищий навчальний заклад «Вінницька академія неперервної освіти»

м. Вінниця, Україна

ORCID ID 0000-0001-9394-2600

tarasenkogal@gmail.com

Тетяна Кривошея

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної та початкової освіти, Вінницький державний педагогічний університет

імені Михайла Коцюбинського

м. Вінниця, Україна

ORCID ID 0000-0003-3598-3724

krivosheja.tatiana@gmail.com

Богдан Нестерович

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри музикознавства, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського

м. Вінниця, Україна

ORCID ID 0000-0003-2042-3281

bogdannester@ukr.net

Анотація. У дослідженні здійснено методологічне обґрунтування принципу образно-пізнавальної цілісності формування у молодших школярів образу природи на засадах інтегрованого підходу до освітніх процесів. Методологічною основою дослідження слугували компетентнісний, культурологічний та інтегрований підходи до освітнього процесу, які успішно реалізуються на тлі його послідовної

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА.....	1

РОЗДІЛ 1. НАЦІОНАЛЬНО-КУЛЬТУРНА ІДЕНТИЧНІСТЬ ОСОБИСТОСТІ: ІСТОРИКО-ПЕДАГОГІЧНИЙ АСПЕКТ.....	3

Ганна Цветкова, Елліна Панасенко ІДЕЇ САМОВДОСКОНАЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ ПЕДАГОГА В УКРАЇНСЬКІЙ ПЕДАГОГІЧНІЙ ДУМЦІ ЯК ВІДОБРАЖЕННЯ НАЦІОНАЛЬНО-КУЛЬТУРНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ.....	3

Олена Матвієнко ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНО- КУЛЬТУРНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА.....	34

Лідія Сліпчишин ФЕНОМЕН ЯВОРІВСЬКОЇ ХУДОЖНЬОЇ ШКОЛИ В ІСТОРІЇ ХУДОЖНЬОЇ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ.....	52

Надія Силенко ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНО- КУЛЬТУРНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ НА УРОКАХ ЛІТЕРАТУРНОГО ЧИТАННЯ.....	65

РОЗДІЛ 2. ДОШКІЛЬНА ОСВІТА У ЧАС ЗМІН.....	84

Світлана Сисоєва, Ольга Рейпольська КОНЦЕПЦІЯ ОСВІТИ ДІТЕЙ РАННЬОГО ТА ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ: ВИКЛИКИ ТА ШЛЯХИ РОЗВ'ЯЗАННЯ	84
Тамара Піроженко, Світлана Михальська, Олена Хартман ГОТОВНІСТЬ СУБ'ЄКТІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В ДОШКІЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ ДО МІЖОСОБИСТІСНОГО СПІЛКУВАННЯ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ	100
Наталія Гавриш, Ольга Рейпольська ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД ПРОЕКТУВАННЯ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ДЛЯ РОЗВИТКУ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ.....	124
Олена Брежнєва ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ПРОЦЕСІ МАТЕМАТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	139
Ірина Войтюк ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ПРОБЛЕМИ ПОРУШЕННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ В ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ЛІТЕРАТУРІ.....	153
Софія Довбня, Галина Отченко ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГО ДОЦІЛЬНОЇ ПОВЕДІНКИ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ: ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ.....	172
Ірина Кузьменко КРИТИЧНЕ МИСЛЕННЯ ЯК ПСИХОЛОГО- ПЕДАГОГІЧНИЙ ФЕНОМЕН.....	195

РОЗДІЛ 3. ПОЧАТКОВА ОСВІТА: НОВІ РЕАЛІЇ ТА ВИМОГИ..... 219

Любов Канішевська, Наталія Вишнівська ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОБЛЕМИ ВИХОВАННЯ ГУМАННОСТІ В УЧНІВ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ У ПОЗАУРОЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ШКІЛ-ІНТЕРНАТІВ..... 219

Галина Тарасенко, Тетяна Кривошея, Богдан Нестерович ФОРМУВАННЯ У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ОБРАЗУ ПРИРОДИ НА ЗАСАДАХ ІНТЕГРАЦІЇ..... 233

Тетяна Кошіль ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ПІЗНАВАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ..... 249

Марія Фатич ЕКОНОМІЧНЕ ВИХОВАННЯ УЧНІВ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ..... 264

РОЗДІЛ 4. ВИХОВАННЯ ПІДЛІТКІВ ТА СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ У ПРАКТИЧНИХ ПОБУДОВАХ.....275

Тарас Олефіренко ВИХОВАННЯ ТОЛЕРАНТНОСТІ У МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ЯК ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА..... 275

Ольга Свідерська, Софія Гупало Соціально-психологічні аспекти емоційного вигорання студентської молоді під впливом пандемічних викликів.....287

Інна Грабовська РОЗВИТОК МЕТАКОМУНІКАТИВНИХ НАВИЧОК У ПРОЦЕСІ СОЦІАЛЬНОГО СТАНОВЛЕННЯ І НАВЧАННЯ ЛЮДИНИ.....304

Галина Лемко, Оксана Ворошук ОСОБЛИВОСТІ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ ДІТЕЙ ПІДЛІТКОВОГО ВІКУ..... 329

Ольга Пруцакова СУТНІСТЬ І СФОРМОВАНІСТЬ ЕКОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ШКОЛЯРІВ 346

РОЗДІЛ 5. ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ У ПРОЦЕСУАЛЬНОМУ ВИМІРІ.....358

Наталія Гавриш, Наталія Шкляр ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ-ВИХОВАТЕЛІВ ДО РОБОТИ З ДІТЬМИ РАННЬОГО ВІКУ НА ЕТАПІ АДАПТАЦІЇ ДО НОВИХ СОЦІАЛЬНИХ УМОВ..... 358

Ольга Фунтікова ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ МЕТОДИК ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ: WEB-QUEST ТЕХНОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД..... 372

Олена Половіна, Інна Кондратець ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДО ФОРМУВАННЯ ХУДОЖНЬО-ПРОДУКТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ..... 384

Людмила Попова ПЕРЕОСМИСЛЕННЯ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ КОМУНІКАЦІЇ ЗАСОБАМИ АНГЛІЙСЬКОЇ

МОВИ	В	XXI
СТОЛІТТІ.....		444

Надія Стаднік, Олена Матушевська, Юлія Волинець	ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ТА МОДЕЛЬ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ДОШКІЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ ДО РОБОТИ З БАТЬКАМИ ДІТЕЙ РАННЬОГО ВІКУ.....	463

Раїса Шулигіна, Наталія Андрущенко	КОНСТРУЮВАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОГО СТИЛЮ ПЕДАГОГІЧНОГО СПІЛКУВАННЯ МАЙБУТНЬОГО ВИХОВАТЕЛЯ: КОНТЕКСТУАЛЬНІ ДЕТЕРМІНАНТИ	479

Вікторія Гальченко, Людмила Семенча	ПРОФЕСІЙНА КУЛЬТУРА ЯК СИСТЕМОУТВОРЮВАЛЬНИЙ ФАКТОР УСПІШНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ В ОСВІТНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ.....	509

РОЗДІЛ 6. ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ В ЕПОХУ	ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ.....	523

Роман Гуревич, Наталія Лазаренко, Надія Опушко, Наталія Костенко, Надія Комарівська	ЦИФРОВІЗАЦІЯ ОСВІТИ ЯК ФАКТОР ОСУЧАСНЕННЯ РОБОТИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ.....	524

Наталія Мельник, Софія Довбня, Галина Отченко	ЄВРОПЕЙСЬКИЙ, АМЕРИКАНСЬКИЙ ТА УКРАЇНСЬКИЙ ДОСВІД КАР'ЄРНОГО ЗРОСТАННЯ ПЕДАГОГІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ У СИСТЕМІ ПІДВИЩЕННЯ	

КВАЛІФІКАЦІЇ	540
Ірина Лисакова КУЛЬТУРА СУСПІЛЬСТВА ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ.....	572
Діана Дроздова ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ ВИВЧЕННЯ ПРОБЛЕМИ ПРОФЕСІЙНОГО ВИГОРАННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ.....	587
Оксана Цихмейструк ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ ІНСТРУМЕНТІВ Е- ДЕМОКРАТІЇ В ОСВІТУ: ДОДАТКОВЕ НАВАНТАЖЕННЯ ДЛЯ ВЧИТЕЛЯ ЧИ СТВОРЕННЯ СУЧАСНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА?	602
Вікторія Дьоміна, Людмила Шанаєва-Цимбал СУЧАСНІ КОМУНІКАТИВНІ ТЕНДЕНЦІЇ В ОСВІТІ	615

CONTENT

PREFACE.....	2

SECTION 1. PERSONALITY NATIONAL AND CULTURAL IDENTITY: HISTORICAL AND PEDAGOGICAL ASPECT 3

Hanna Tsvietkova, Ellina Panasenko IDEAS OF Self- IMPROVEMENT OF TEACHER'S PERSONALITY IN UKRAINIAN PEDAGOGICAL THOUGHTS AS A REFLECTION OF NATIONAL- CULTURAL IDENTITY OF THE UKRAINIAN NATION.....	3

Olena Matvienko FORMING NATIONAL CULTURAL IDENTITY STUDENT YOUTH AS A PEDAGOGICAL PROBLEMS.....	34

Lidiia Slipchyshyn THE PHENOMENON OF THE YAVORIV ART SCHOOL IN THE HISTORYOF ART VOCATIONAL EDUCATION.....	52

Nadiia Sylenko PECULIARITIES OF FORMATION OF NATIONAL AND CULTURAL IDENTITY OF PRIMARY SCHOOLCHILDREN DURING THE LITERARY READING LESSONS.....	65

SECTION 2. PRESCHOOL EDUCATION WITHIN THE TIMES OF CHANGES 84

Svetlana Sysoieva, Olga Reipolska THE CONCEPT OF EDUCATION OF EARLY AND PRESCHOOL CHILDREN: CHALLENGES AND WAYS OF SOLUTION.....	84

Tamara Pirozhenko, Svitlana Mykhalska, Olena Khartman READYNESS OF THE SUBJECTS OF THE EDUCATIONAL PROCESS IN THE PRESCHOOL INSTITUTION TO INTERPERSONAL COMMUNICATION IN CONDITIONS OF INCLUSIVE EDUCATION.....	100

Natalia Gavrish, Olga Reipolska PEDAGOGICAL SUPPORT OF DESIGN OF THE EDUCATIONAL ENVIRONMENT FOR DEVELOPMENT OF CHILDREN OF PRESCHOOL AGE.....	124

Helen Brezhneva THEORETICAL AND METHODICAL ASPECTS OF COMPUTER TECHNOLOGIES USAGE DURING MATHEMATICAL PREPARETION OF SENIOR PRESCHOOLERS	139

Irina Voityuk THEORETICAL AND METHODOLOGICAL ANALYSIS OF THE PROBLEM OF INTELLECTUAL DEVELOPMENT OF PERSONALITY IN PSYCHOLOGICAL AND PEDAGOGICAL LITERATURE.....	153

Sopfiia Dovbnia, Halyna Otchenko PRESCHOOLERS' ECOLOGICAL APPROPRIATE BEHAVIOR FORMATION: EXPERIMENTAL STUDY.....	172

Iryna Kuzmenko CRITICAL THINKING AS A PSYCHOLOGICAL AND PEDAGOGICAL PHENOMENON	195

SECTION 3. PRIMARY EDUCATION: NEW REALITIES AND REQUIREMENTS 219

Liubov Kanishevskaya, Natalia Vyshnivska PRACTICAL ASPECTS OF REALIZATION OF THE PROBLEM OF EDUCATION OF HUMANITY AMONG PRIMARY SCHOOL STUDENTS IN EXTRACURRICULAR ACTIVITIES OF BOARDING SCHOOLS...	219

Halyna Tarasenko, Tetiana Kryvosheya, Bogdan Nesterovych FORMATION OF IMAGE OF NATURE OF JUNIOR SCHOOLCHILDREN ON THE BASIS OF INTEGRATION.....	233

Tetyana Koshil THEORETICAL FUNDAMENTALS OF FORMATION OF COGNITIVE ACTIVITY OF JUNIOR SCHOOLCHILDREN.....	249

Mariia Fatych ECONOMIC EDUCATION OF STUDENTS IN THE EDUCATIONAL PROCESS PRIMARY SCHOOL.....	264

SECTION 4. EDUCATION OF ADOLESCENTS AND STUDENT YOUTH IN PRACTICAL CONSTRUCTIONS..... 275

Taras Olefirenko EDUCATING TOLERANCE IN FUTURE TEACHERS AS PSYCHOLOGICAL AND PEDAGOGICAL PROBLEM.....	275

Olha Sviderska, Sophia Hupalo SOCIO-PSYCHOLOGICAL ASPECTS
OF EMOTIONAL BURNING OF STUDENT YOUTH UNDER THE
INFLUENCE OF PANDEMIC CHALLENGES..... 287

Inna Grabovska ENHANCING METACOMMUNICATIVE SKILLS IN
HUMAN SOCIAL DEVELOPMENT AND LEARNING..... 304

Halyna Lemko, Oksana Voroshchuk PECULIARITIES OF VALUE
ORIENTATIONS OF TEENAGERS 329

Olga Prutsakova ESSENCE AND FORMATION OF
ENVIRONMENTAL COMPETENCE OF SCHOOLCHILDREN..... 346

**SECTION 5. PROFESSIONAL OF FUTURE TEACHERS
TRAINING IN THE PROCEDURAL
DIMENSION..... 358**

Natalia Gavrysh, Natalia Shkliar PROFESSIONAL TRAINING OF
FUTURE EDUCATORS FOR WORK WITH PRESCHOOLERS AT
THE STAGE OF ADAPTATION TO NEW SOCIAL
CONDITIONS..... 358

Olga Funtikova TRAINING OF FUTURE TEACHERS OF
PRESCHOOL EDUCATION METHODS: WEB-QUEST
TECHNOLOGICAL
APPROACH..... 372

Olena Polovina, Inna Kondratets PEDAGOGICAL TECHNOLOGIES
OF PREPARING FUTURE PRESCHOOL TEACHERS' FOR THE

ARTISTICALLY PRODUCTIVE COMPETENCE OF PRESCHOOL CHILDREN.....	384

Liudmila Popova RETHINKING OF FUTURE PRIMARY SCHOOL TEACHER'S TRAINING FOR THE PROFESSIONAL COMMUNICATION BY MEANS OF ENGLISH IN THE 21ST CENTURY.....	444

Nadiya Stadnik, Olena Matushevska, Yuliya Volynets THEORETICAL GROUNDS AND MODEL OF FORMATION OF FUTURE PRESCHOOL TEACHERS' READYNESS TO WORK WITH YOUNG CHILDREN'S PARENTS	463

Raisa Shulyhina, Natalia Andrushchenko CONSTRUCTION OF AN INDIVIDUAL STYLE OF PEDAGOGICAL COMMUNICATION OF THE FUTURE PRESCHOOL TEACHER: CONTEXTUAL DETERMINANTS.....	479

Viktoriia Galchenko, Liudmyla Semencha FUTURE TEACHERS' PROFESSIONAL CULTURE AS A SYSTEM FORMING FACTOR FOR SUCCESS IN EDUCATIONAL ACTIVITIES.....	509

SECTION 6. TRENDS IN THE DEVELOPMENT OF MODERN EDUCATION IN THE AGE OF GLOBAL CHALLENGES.....523

Roman Gurevych, Natalia Lazarenko, Nadiia Opushko, Natalia Kostenko, Nadiia Komarivska DIGITALIZATION OF EDUCATION AS A FACTOR OF IMPLEMENTATION OF THE WORK OF EDUCATIONAL INSTITUTIONS.....	523

Nataliia Melnyk, Sopiia Dovbnia, Halyna Otchenko EUROPEAN, AMERICAN AND UKRAINIAN EXPERIENCE OF CAREER GROWTH OF PRESCHOOL TEACHERS EDUCATION IN THE QUALIFICATION DEVELOPMENT SYSTEM.....	540
Iryna Lysakova CULTURE OF SOCIETY AND PROSPECTS OF HIGHER EDUCATION DEVELOPMENT IN UKRAINE.....	572
Diana Drozdova THE THEORETICAL ANALYSIS OF STUDYING THE PROBLEM OF PROFESSIONAL BURNOUT OF TEACHING STAFF.....	587
Oksana Tsykhmeistruk IMPLEMENTATION OF E-DEMOCRACY TOOLS IN EDUCATION: ADDITIONAL WORKLOAD FOR TEACHER OR CREATION MODERN EDUCATIONAL ENVIRONMENT?	602
Viktoriia Domina, Liudmyla Shanaieva-Tsymbal MODERN COMMUNICATIVE TENDENS IN EDUCATION.....	615

Edited by Tsvietkova Hanna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (SHEE “Donbas State Pedagogical University”, Sloviansk, Ukraine).

Co-authors: Svetlana Sysoieva, Hanna Tsvietkova, Ellina Panasenko, Olena Matviienko, Taras Olefirenko, Lidiia Slipchyshyn, Nadiia Sylenko, Olga Reipolska, Tamara Pirozhenko, Svitlana Mykhalska, Olena Khartman, Natalia Gavrysh, Helen Brezhneva, Irina Voityuk, Sopiia Dovbnia, Halyna Otchenko, Iryna Kuzmenko, Liubov Kanishevska, Natalia Vyshnivska, Tetyana Koshil, Halyna Tarasenko, Tetiana Kryvosheya, Bogdan Nesterovych, Mariia Fatych, Olha Sviderska, Sophia Hupalo, Inna Grabovska, Halyna Lemko, Oksana Voroshchuk, Olga Prutsakova, Natalia Shkliar, Olga Funtikova, Olena Polovina, Inna Kondratets, Liudmila Popova, Nadiya Stadnik, Olena Matushevskaya, Yuliya Volynets, Raisa Shulyhina, Natalia Andrushchenko, Viktoriia Galchenko, Liudmyla Semencha, Roman Gurevych, Lazarenko Natalia, Nadiia Opushko, Natalia Kostenko, Nadiia Komarivska, Nataliia Melnyk, Viktoriia Domina, Liudmyla Shanaieva, Irina Lysakova, Oksana Tsykhmeistruk.

The monograph is dedicated to the actual issues of modern pedagogical education: historical and pedagogical aspects of personality national and cultural identity formation; fundamental basis of The Concept of infant and preschool age children education Draft; trends in the development of preschool and primary school upbringing and education in the times of change and modern realities; topical issues of education of student youth and future teachers professional training in procedural dimensions; developmental trends of the modern education in the context of activity priorities. The publication is addressed to researchers, scientists, educators, teachers-practitioners, scientific researchers beginners and to all of those who is care about different problems of childhood, education, national and cultural identity formation, development of education in Ukraine in times of digitalization, globalization and pandemic challenges.

ISBN 978-3-946407-09-6

9 783946 407096

Inter
GING

www.intergingpublishing.wordpress.com